

Nurcan BAHARGÜLÜ

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat
Tarihi Bölümü, Konya,
Türkiye bahargulu05@hotmail.com

Osman KUNDURACI

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat
Tarihi Bölümü, Konya,
Türkiye okunduraci@selcuk.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 26.06.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 11.08.2025
Yayın Tarihi/Publication Date:
29.09.2025

Cite this article: Bahargülü, N. &
Kunduracı, O. (2025). Flower Beds in
Traditional Bolvadin Houses. *Journal of
Palmette*, 8, 43-55.

Atf: Bahargülü, N. & Kunduracı, O. (2025).
Geleneksel Bolvadin Evlerinde Çiçeklikler.
Palmet Dergisi, 8, 43-55.

Açıklama: Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü'nde 2021 yılında tamamlanan
"Geleneksel Bolvadin Evleri" başlıklı doktora
tezinden geliştirilerek hazırlanmıştır. Tez
çalışmamda bana her konuda yardımcı olan
Danışmanım Prof. Dr. Osman Kunduracı'ya teşekkür
ederim.

Explanation: This study was developed from a
doctoral thesis titled "Traditional Bolvadin Houses"
completed at Selçuk University Institute of Social
Sciences in 2021. I would like to thank my advisor,
Prof. Dr. Osman Kunduracı, for his assistance in all
aspects of my thesis work.

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International License.

Geleneksel Bolvadin Evlerinde Çiçeklikler

Flower Beds in Traditional Bolvadin Houses

Öz

Geleneksel Türk evinin plan şemasına göre şekil alan iç donatı elamanları oda ve sofanın konumuna göre değişiklik göstermektedir. Genellikle oda kapılarının arkasına yerleştirilen ve yüklüğün bir parçası olan çiçeklikler diğer donatı elamanları ile bir arada bulunmaktadır. Çiçeklik, yüklük ile kapaklı dolap arasında kalan kemerli bir niş açıklığıdır. Ahşap, çini, taş, maden, alçı ve kagir malzemeden yapıldıkları görülmektedir. Bu nişlerin içine süs eşyalarından vazo veya vazoda çiçek, kandil ve lamba gibi nesneler koyulmaktadır. Yörelere göre çiçeklik, şerbetlik, aynalık, mumluk, oyma dolap gibi farklı isimler almaktadır.

Genellikle yüklüğe bitişik olarak yapılan çiçeklikler Bolvadin evlerinde farklı bir uygulamaya ile karşımıza çıkmaktadır. Yüklükten bağımsız ayrı bir niş şeklinde duvara tek başına yerleştirilen çiçeklikler oda ve sofa arası bağlantıyı da sağlayan bir unsur olmuştur. Bu donatı elamanının ortasına yerleştirilen pencereler ile çiçeklikler daha özgün hale gelmiştir.

Yapılan arazi çalışmalarında 35 evden 105 adet çiçeklik örneği incelenmiştir. Bu çiçeklikler bulundukları konum ve formlarına göre iki başlık altında değerlendirilmiştir. Malzemenin çeşitli olması sebebiyle de ana başlıkların altına kullanılan malzemeye göre alt başlıklar oluşturularak değerlendirme yapılmıştır. Çiçeklikler pencere ve penceresiz şeklinde başlıklara ayrılmıştır. Bu başlıklar da kendi içinde malzemesine göre; tamamen ahşaptan olanlar, kenar bordürü ahşaptan iç kısmı alçıdan olanlar ve tamamen alçıdan inşa edilenler şeklinde gruplandırılmıştır. Daha önceki yapılan çalışmalarda bu konuya değinilmemiş olunması ve bir bütün olarak değerlendirilmemesi çalışmayı özgün kılmaktadır.

Geleneksel dokuyu koruyan ve içinde yaşayan halk ile bir bütünlük gösteren evlerin iç donatıları da sağlam bir şekilde korunarak günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde kadar sağlam kalabilmiş bu örneklerin gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bolvadin, Geleneksel Ev, Çiçeklik, Şerbetlik, Aynalık

Abstract

The interior furnishings, which are shaped according to the floor plan of a traditional Turkish house, vary depending on the location of the rooms and the living room. Flower boxes, which are usually placed behind the doors of the rooms and are part of the storage space, are found together with other furnishings. The flower box is an arched niche between the storage space and the cupboard with a lid. They are made of wood, tile, stone, metal, plaster, and brick. Decorative items such as vases, flowers in vases, oil lamps, and lamps are placed inside these niches. Depending on the region, flower boxes are known by different names such as sherbet box, mirror box, candle box, and carved cabinet.

Flower stands, which are usually built adjacent to the storage room, appear in Bolvadin houses with a different application. Flower stands, which are placed on the wall independently of the storage room as a separate niche, have become an element that also provides a connection between the room and the sofa. The flower stands have become even more unique with the windows placed in the middle of this decorative element.

In the fieldwork conducted, 105 examples of flower boxes were examined from 35 houses. These flower boxes were evaluated under two headings according to their location and form. Due to the variety of materials used, subheadings were created under the main headings according to the material used for the evaluation. The flower boxes were divided into two categories: those with windows and those without windows. Within these categories, they were grouped according to the material used: those made entirely of wood, those with wooden edges and plaster interiors, and those made entirely of plaster. The fact that this subject has not been addressed in previous studies and has not been evaluated as a whole makes this study unique.

The interior furnishings of these houses, which preserve the traditional fabric and reflect the unity with the people living within them, have been well-preserved and have survived to the present day. The aim is to pass on these examples, which have remained intact to this day, to future generations.

Keywords: Bolvadin, Traditional House, Flower Pot, Sherbet Pot, Mirror Frame

Giriş

Tabiattaki ağaçlar ve çiçeklere her zaman ayrı bir önem veren Türkler, konar-göçer yaşama kültürüne sahip olmaları sebebiyle yaşadıkları ortamları güzelleştirme çabası içinde olmuşlardır. Doğadaki farklı çiçeklere anlamlar yükleyip sanatın her alanında bunları stilize ederek kullanmışlardır. İnsanların doğumundan ölümüne kadar doğada var olan çiçekleri bir iletişim aracı olarak tasvir ettikleri görülmüştür.

İnsanoğlunun ilk yerleşim yerlerine bakıldığında yaşadıkları evlerin önlerine genişçe bir avlu ve bu avlunun etrafını bağ-bahçe ile donattıkları görülür. Genellikle su yapılarının etrafına çiçekler ekmişlerdir. Yaşadıkları alanları bitkiler ile güzelleştiren insanoğlu daha sonraları evlerinin iç donatı elamanlarına da bunları stilize ederek yansıtmışlardır.

Özellikle Uygur dönemi tapınak ve sarayların bahçelerine çiçekler ve yenilebilir meyvelerin ekildiği ve bunların dere, kanal, ark ve havuz sistemi ile sulandıkları bilinmektedir. Duvarlara yapılan freskler ve kadınların üzerine giydiği çiçekli etek ve elbiselerin üzerine işlenen motifler bunun en güzel ifadesidir (Esin, 1983, ss. 137,139; Özcan, 2010, ss. 18, 19, 20, 257; Sertyüz, 2021, s. 349). Bu kullanım alanlarının benzerleri Osmanlı saray bahçelerinde de karşımıza çıkmaktadır. Bahçelerde ağaçlar, çiçekler ve meyvelere yer verdikleri görülmüştür. Yetişen ağaçlar içinde en çok servi ağacı tercih edilirken, çiçeklerden gül, sümbül, karanfil ve lalenin yaygın olarak ekildiği dikkati çekmektedir. Bu tarzda motifler süsleme sanatında da sık kullanılmıştır. Osmanlı saray hayatını yansıtan minyatürlerde de vazoda çiçekler, karanfil, lale ve sümbüller yer almaktadır (Atasoy, 2002, ss. 70,71; Sertyüz, 2021, s. 349). Uygur minyatürlerinde elinde adak çiçeği tutan vakıfçı, Uygur prensi ve rahipleriyle başlayan bu gelenek Osmanlıda da devam ettirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in elinde koklayarak tuttuğu gül ve devamında birçok tasvirde uygulanan bu gelenekte özellikle lale, karanfil ve sümbül tercih edilmiştir (Atasoy, 2002, ss. 46,98,130).

Çiçeklerin hemen her çeşidi stilize edilerek sanatın bütün alanında uygulama alanı bulmuştur. Geleneksel evlerin iç donatı elamanlarından yüklük, çiçeklik, dolap kapakları ve tavan yüzeylerinde süsleme amaçlı kullanılmıştır. Büyük ölçekli yalı ve konaklarda daha gösterişli çiçek demetlerine yer verilirken, kırsal alanlara inşa edilen evlerin iç donatılarında genellikle daha zarif ve gerçekçi motifler tercih edilmiştir. Ahşap üzerine uygulanan bu motifler oyma-kabartma, kazıma ve ajur tekniği ile yapılmıştır. Tarihsel süreç içerisinde bulunduğu ortamı güzelleştirmeye araç edilen çiçekler, Geleneksel Türk evlerinde çiçekliklerde konumlandırılmıştır.

Çiçeklik, evlerin sofa ve oda bölümlerinde, duvar içine oyulmuş veya yerleştirilmiş iç bükey nişlerdir. Başka bir ifadeyle, eski evlerde süs eşyası konulan raflı oyuklardır. Ahşap, maden, cam, alçı ve kagır malzemelerden yapılmış içine vazo ve çiçek koymaya yarayan raflı ve bir kemer ile sonlanan bu duvar oyuklarını ve süslü hücreler olarak da tanımlamak mümkündür (Arseven, 1975, s. 396; Hasol, 1995, s. 120).

Bu nişlerin içinde doğa resimleri, perde veya farba, kandil, vazo ve vazodan çıkan çiçek buketleri gibi süsleme motiflerine yer verilmiştir. Çiçeklikler bulundukları bölgelere ve kullanımına göre farklı isimler almışlardır. Afyonkarahisar'da "çiçeklik, aynalık, mumluk", Konya'da "aynalık", Kayseri'de "şerbetlik", Şanlıurfa'da "camhane, camlık", Uşak'ta "oyma dolap", gibi farklı isimlerle anılmaktadır. Malzeme ve form olarak farklılık gösterse de bütün yörelerde işlevleri aynıdır. Niş kısmının içine ayna, saat, sürahi, vazo ve vazoda çiçek, kitap, bardak, mum ve küçük biblo tarzı eşyalar yerleştirildiği de görülmektedir (Kunduracı, 2016, s. 5).

Çiçeklikler; Geleneksel Türk evlerinde yüklüğe bitişik olarak yapılan sabit donatı elamanlarıdır. Oda kapılarının arkasına konumlandırılan yüklüklere bitişik olarak, genellikle ahşap raf, çiçeklik, gusülhane, musandıra ve ambar gibi bölümler bir arada verilmiştir. Birçok işleve

sahip olan yüklükler odalar arasında ses ve ısı yalıtımı da sağlamaktadır (Kuban, 2018, s. 216).

Yüklüğün kelime anlamı; gece kullanılan yatak ve yorgan gibi eşyaların gündüz toplanıp yerleştirildiği, önü açık ya da kapaklı geniş dolaplara verilen isimdir (Alper, 1990, ss. 62,63). Bu bölüm oda duvarını boydan boya kaplamaktadır. Bölgelere ve dönemlere göre farklılık göstermektedir. Oda kapılarının açılış yönüne göre yerleştirilen yüklük ve yüklüğün bir parçası olan çiçeklikler raf ve yüklük arasında kalmaktadır.

Genellikle bir bütün olarak inşa edilen yüklük ve elemanları bazı bölgelerde ayrı bir biçimde tasarlanmıştır. Geleneksel Bolvadin evlerinde uygulanan çiçeklik formları alışılmışın dışında yüklükten bağımsız bir biçimde yapıldıkları görülmektedir. Sofa ile oda arasında görsel iletişimi sağlayan ve duvarlara tek başına inşa edilen çiçekliklerin orta kısmında pencere bulunmasıyla da dikkat çeken özgün örneklerdir.

Araştırma kapsamında incelenen 35 evde 105 adet çiçeklik tespit edilmiştir. Bu evlerden sadece birinde çiçeklik yüklüğe bitişik olarak yapılmıştır. Özgün olmayan bu örnek de restorasyon çalışmalarında yenilenmiştir. Evler tek, iki veya üç katlı olarak inşa edilmiştir. İki ve üç katlı örneklerde zemin ve ara kat sofaralarında çiçeklikler yer alırken tek katlı örneklerde bu uygulama görülmemektedir. Oda içinde bulunan çiçekliklerin ortasındaki pencereler sofaya açılmaktadır. Böylelikle oda ile sofa arasındaki görsel iletişimi çiçeklikler sağlamaktadır. Bu pencerelerin servis penceresi ve aydınlatma amaçlı olarak da kullanıldığı düşünülmektedir.

İlk ortaya çıktığı dönemlerde işlevselliği ön planda olan çiçekliklerin zaman içinde bunu kaybedip estetik amaçlı kullanılmış oldukları düşünülmektedir. Oda içindeki çiçekliklerin diğer nişlerden ayırt edici en önemli özelliği daha büyük ölçekli yapılmış olmasıdır. Ahşap iskeletli iç bükey nişlerden oluşan düz, yuvarlak veya sivri kemer ile sonlanan çiçekliklerin niş kısımlarının içleri alçı siva ile kapatılmıştır. Dikey dikdörtgen formlu çiçeklikler üç ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar; altlık, niş ve tepelik şeklindedir. Altlıklar, oval veya düz olarak tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra niş kısmı oval olup, kemerleri yerleştirildiği alana göre şekillenmektedir. Tepelikler ise ikili ve üçlü taş şeklinde sonlanmaktadır. Niş içinde yer alan küçük raflar mumluk olarak kullanılmaktadır. Bazı çiçeklik nişlerinin içinde kare ve dikdörtgen formlu pencere açıklıkları bulunmaktadır.

Yöntem

Bolvadin'in sokakları, evleri, çeşmeleri ve diğer yapıları ile özgün bir sokak dokusuna sahip olması, çalışma alanının belirlenmesinde etkili olmuştur. Yapılan arazi çalışmalarında geleneksel dokusu bozulmamış evlerin olması çalışma konusunun belirlenmesinde önemli bir etkenidir. Literatür çalışmasında bölgedeki evlerin daha önce incelendiği fakat evlerin iç donatılarında çiçeklikler ile ilgili detaylı bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Günümüze sağlam ulaşan evlerde bulunan çiçekliklerin malzeme ve teknik, plan ve form özelliklerinin özgün nitelikler göstermesi makale konusunun sınırlandırılmasını anlamlı kılmıştır.

Bolvadin evlerini bir bütün olarak ele alan çalışmaların devamı niteliğinde hazırlanan bu çalışmada sadece evlerde bulunan çiçekliklere odaklanılmıştır. Örnekler ev sahiplerinden ve Belediye'den alınan izinler doğrultusunda yerinde incelenmiştir. Fotoğraflar detaylı bir biçimde yazar tarafından çekilmiş ve ölçüleri alınmıştır. Çiçeklikler formlarına göre kendi içinde gruplandırılmıştır.

Çalışmada 35 ev incelenmiş ve bu evlerden 105 adet çiçeklik örneği çalışmaya dahil edilmiştir. Her evde birden fazla çiçeklik olduğu tespit edilmiştir. Kendi içinde benzer ve farklılıkları olan örneklerden sadece birer adet alınarak gerekli tabloya eklemesi yapılmıştır. Her biri kendi içinde form ve malzemeye göre gruplandırılarak alt başlıklar halinde incelenmiştir. Değerlendirmede ise diğer bölgelerle karşılaştırılması yapılarak çiçeklikler pencereli, penceresiz ve yüklüğe bitişik veya bağımsız olarak ele alınmıştır. Bu örnekler de aynı zamanda malzemeye

göre tasnif edilerek tamamen ahşaptan olanlar, dış bordürü ahşaptan niş kısmı alçıdan olanlar ve tamamen alçıdan olanlar şeklinde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Örnekler tablolar eşliğinde ele alınmış, benzerleri de karşılaştırmalı tablo şeklinde eklenmiştir. Son bölümde ise kullanılan kaynakçalar eklenmiştir.

Bolvadin evlerindeki çiçeklikler Bağımsız niş şeklinde pencereci olanlar

Anadolu Türk evinde yüklüğe bitişik olarak yapılan çiçeklikler yüklük ile raf arasına yerleştirilen nişler şeklinde yapılmışlardır. Farklı bölge ve yörelere göre de bu uygulama değişiklik göstermektedir. Geleneksel Türk evinde yüklükten bağımsız yapılan çiçeklik örnekleri oldukça az görülen bir uygulamadır.

İncelenen örnekler arasında, bu başlık altında toplamda 28 adet ev bulunmakta olup 64 adet çiçeklik örneği ele alınmıştır. Çiçekliklerin 58 adedi tamamen ahşaptan yapılırken 6 adedinin ise kenar bordürü ahşap, niş kısmı alçıdandır. Bu gruptaki çiçekliklerin ortak özelliği yüklükten bağımsız ve orta kısımlarında penceresinin bulunmasıdır. Bu pencereler kare ve dikdörtgen formu olup oda ile sofa arasındaki bağlantıyı sağlayan küçük açıklıklardır. Daha çok görsel iletişim amaçlı tasarlanan bu açıklıkların, işlevleri kullanım amacına göre de değişiklik göstermektedir.

Tamamen ahşaptan pencereci olan örnekler

Malzemeye göre gruplandırılan başlık altında 25 evde yer alan toplam 58 adet¹ pencere açıklığı bulunan çiçeklik incelenmiştir. Bazı evlerde çiçeklik nişleri bir adet iken, bazı evlerde üç veya dört adet bulunmaktadır (Tablo 1). Yüklüklerden bağımsız bir şekilde tek başına inşa edilen çiçeklikler, tamamen ahşaptan olup orta kısımlarında pencere yer almaktadır. Çiçeklikler altlık, niş ve tepelik şeklinde üç bölümden oluşmaktadır. Pencerelerin her iki yanında altlı üstlü küçük raflar yer almakta ve bu raflar mumluk olarak kullanılmaktadır.

Çiçekliklerin tepelik bölümleri genellikle süslü ve gösterişlidir. Tepelikleri taç şeklinde düzenlenmiş 10 adet örnek bulunmaktadır². Bu evlerin bazı örneklerinde taç kısımları tekli veya üçlü olarak tasarlanmıştır. Evlerin üst kat odalarında bulunan bu elemanlar tamamen ahşaptan yapılmıştır. Taçların uç kısımları yukarıya doğru kademeli ve volütlü olarak yükselmektedir. Alt bölümler ise dışa taşkın ve düz formudur. Nişin ortasında yer alan pencerenin her iki yanına birer veya ikişer adet karşılıklı mum koymak için raflar yerleştirilmiştir. Niş genellikle yarım daire biçiminde bir kemer ile sonlanmaktadır. Kemer karnı ise ince çıtalarla çift sıra şeklinde doldurulmuştur. Bu grupta incelenen Ahmet Derya Akçakır Evi ile İhsan Boyacı Evlerinin çiçeklikleri diğer örneklerden farklı bir tasarıma sahiptir. Altlık bölümleri çift kapaklı dolap şeklinde düzenlenmiştir. Bazı örneklerin ise niş kısımları sivri bir kemer ile sonlanmaktadır³.

Kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan pencereci olan örnekler

Kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan pencereci örneğin yer aldığı 4 adet evde⁴ toplam 6 adet çiçeklik örneği ele alınmıştır. Ahmet Özdemir ve Mustafa Köse Evlerinin ikişer adet çiçekliği bulunmaktadır (Tablo 2). Bu çiçekliklerin ortak özelliği dikdörtgen formu olup niş içinde pencerelerin yer almasıdır. Üç bölümlü olarak tasarlanan çiçeklikler altlık, niş ve tepelik bölümlerinden meydana gelmektedir. Altlık, genellikle yarım daire şeklinde oval formu veya düz olarak tasarlanmıştır. Nişlerin

iç kısmı ise yarım daire biçimindeki bir kemerle sonlanmaktadır. Tepelik kısımları ise düz, tekli ya da üçlü taç formunda tasarlanmıştır.

Kemer bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan olan çiçekliklerin orta kısmında yer alan pencere açıklıkları, çok nadir rastlanılan bir uygulamadır. Bu grubun en güzel örnekleri, Hatice Eroğlu Evi ve Mustafa Köse Evlerinin üst kat odalarındaki çiçekliklerdir. Bu çiçekliklerin niş kısmında yer alan pencereler, onararak büyük ölçekli açılır-kapanır çift kanat şeklinde değiştirilmiştir. Niş kısmı, yarım daire bir kemer ile sonlanmaktadır.

Bu grup içinde değerlendirilen bir diğer örnek ise Ahmet Özdemir evinin çiçekliği olup bölge evlerinde başka bir örneğine rastlanılmamıştır. Dikdörtgen formu çiçekliğin alt kısmı hafif dışa taşkın olup tepelik bölümü düz bir biçimde tasarlanmıştır. Niş içinde küçük ölçekli bir pencere açıklığı bulunan her iki yanına birer adet küçük mum konulan raflar yer almaktadır. Yarım daire şeklinde sonlanan nişin kemeri üç dilimlidir. Bu özellik diğer çiçekliklere göre özgün ve tektir.

Bağımsız niş şeklinde penceresi olanlar

Bolvadin evlerindeki çiçekliklerin çoğu yüklükten bağımsız olarak yapılmıştır. Nişler dikey dikdörtgen formu olup sofa ile oda arasındaki duvarlara yerleştirilmiştir.

Bu başlık altında incelenen çiçeklikler de kendi içinde üç alt grup da incelenmiştir. Bunlar; tamamen ahşaptan olanlar, niş kısmı alçıdan kenar bordürü ahşaptan veya tamamen alçıdan olanlar şeklindedir. Bu grupta toplamda 23 evden 40 adet çiçeklik örneği ele alınmıştır.

Tamamen Ahşaptan Penceresiz Olan Örnekler

Bu başlık altında 14 evden 21 adet çiçeklik⁵ incelenmiştir. Bu grupta yer alan çiçeklikler dikey dikdörtgen formu olup niş kısmı yarım daire bir kemer ile sonlanmaktadır. Kemer karnı çift sıra ince çıtalarla doldurulmuştur. Kemer üzengilerinin uçları ise aşağıya doğru yönelen sarkıtlarla bitirilmiştir. Bazı örneklerde tepelik bölümleri tekli ya da üçlü taç formunda tasarlanmışken, bazılarında ise düz satı ile tamamlandığı görülmektedir. Nişin içindeki altlı üstlü olarak yerleştirilen küçük raflar mumluk olarak kullanılmaktadır. İncelenen örnekler arasında, Metin-Hesna Pektaş Evinde aynı form ve tipte üç adet çiçeklik dikkat çekmektedir (Tablo 3).

Kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan penceresiz olan örnekler

Bu grupta, 8 adet evden 16 adet⁶ çiçeklik örneği ele alınmıştır. Çiçeklikler, dikdörtgen formu olup niş kısmı alçıdan düz veya dilimli şekilde tasarlanmıştır. Tepelik bölümleri genellikle düz veya yarım daire kemerlidir. Altlık bölümleri ise yarım daire formu veya düz olarak dışa taşkın biçimde tasarlanmıştır. Bazı örneklerin mihraba benzer şekilde yapıldığı görülmektedir. Bu uygulama Ahmet Cevdet Ersoy, Ayşe Eskici ve İbrahim Fevzi Özsoy Evlerinin oda içindeki çiçekliklerinde görülmektedir. Bu grupta yer alan çiçekliklerin, tepelik kısımları bulunmayıp düz olarak sonlanmaktadır (Tablo 4).

Tamamen alçıdan penceresiz olan örnekler

İncelenen 35 adet evden sadece 2 evde⁷ 3 çiçeklik olduğu tespit edilmiştir. Bu grupta yer alan örnekler, diğer örneklerden farklı bir tasarıma sahiptir. Musa Pektaş Evindeki, alçıdan yapılan çiçekliğin onarım esnasında yenilendiği görülmektedir. Oldukça büyük ölçekli olan çiçeklik başoda içinde yer almaktadır. Niş kısmında küçük ölçekli raflar olup tepelik kısmı

1 Tamamen ahşaptan olan örnekler; Cengiz Sayın Evi, Ahmet İhsan Türk Evi, İlyas Taytak Evi, Hatice Eroğlu Evi, Gül Duran Evi, Müzehher Çayır Evi, Faruk Gönbe Evi, İhsan Boyacı Evi, Ekrem İhsan Bağcı Evi, Ahmet Derya Akçakır Evi, Mehmet Karagöven Evi, Abdil- Hayriye Kocasoy Evi, Abdülkadir Dudu Eroğlu Evi, Abdülkadir Özkal Evi, Raziye Hamamcıoğlu Evi, Ayşe Dudu Gemicci Evi, Şehri Pektaş Evi, Metin-Hesna Pektaş Evi, Ali Gönbe Evi, Yusuf Ziya Köksöy Evi, Haydar Süleyman Pektaş Evi, Ethem Naci Akşahin Evi, Ali Osman Köksöy Evi, Yakup Koyuncu Evi ve Hacı Aşgar evlerinin çiçeklikleri tamamen ahşaptandır.

2 Çiçekliğin tepelik kısmı taç şeklinde olan örnekler; Gül Duran Evi, Mehmet Karagöven Evi, Abdülkadir Dudu Eroğlu Evi, İlyas Taytak Evi, Ayşe Dudu Gemicci Evi, Ahmet İhsan Türk Evi, Müzehher Çayır Evi, Metin Hesna Pektaş Evi, Yusuf Ziya Köksöy Evi ve Ethem Naci Akşahin evleridir.

3 Ahmet İhsan Türk Evinin kuzeydoğu odasında yer alan çiçeklik diğer örneklerden farklı yapılmıştır. Dikdörtgen formu olan çiçekliğin taç kısmı düz olup niş içinde pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencere

üzerinde niş sivri kemer ile sonlandırmaktadır. Kemerin karnı, bitkisel süslemelerle bezeli mukarnas biçiminde düzenlenmiştir.

4 Bu gruptaki Evler; Haydar Süleyman Pektaş Evi, Ahmet Özdemir Evi, Hatice Eroğlu Evi ve Mustafa Köse Evi'dir.

5 Tamamen ahşaptan penceresiz olan örnekler; Ahmet İhsan Türk evi, Ahmet Özdemir evi, İlyas Taytak evi, Gül Duran evi, Müzehher Çayır evi, Ahmet Hatice Pektaş evi, Faruk Gönbe evi, İhsan Boyacı evi, Abdülkadir Özkal evi, Şehri Pektaş evi, Metin- Hesna Pektaş Evi, Yusuf Ziya Köksöy Evi, Yakup Koyuncu Evi ve Hacı Aşgar Evlerinin çiçekliklerde bu uygulamaya yer verilmiştir.

6 Kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan penceresiz olan örnekler; Haydar Süleyman Pektaş evi, İlyas Taytak evi, Hatice Eroğlu evi, Raziye Pektaş evi, Ahmet Cevdet Ersoy Evi, Ayşe Eskici Evi, İbrahim Fevzi Özsoy Evi, Hasan Basri Ede Evi'dir (Tablo 4).

7 Tamamen alçıdan penceresiz olan örnekler; Ayşe Dudu Gemicci Evinin başodasındaki çiçeklik ile Musa Pektaş Evinin güneybatı köşede bulunan başoda çiçeklikleri tamamen alçı malzemeden inşa edilmiştir.

ise yarım daire kemer ile sonlanmaktadır. Kenar bordürü meandır ve zikzak motifleri ile çevrilidir. Düz bir tepelik ile sonlanan çiçekliğin niş kısmında küçük raflar bulunmaktadır.

Ayşe Dudu Gemici Evinin başodasında bulunan çiçeklik ise Musa Pektaş Evininkine göre daha küçük ölçeklidir. Tamamen alçıdan olan çiçekliğin tepelik bölümünde, oyma-kabartma tekniği ile yapılmış bitkisel süslemelere yer verilmiştir (Tablo 5).

Yüklüğe bitişik ve tamamen ahşaptan penceresiz olan örnekler

İncelenen Bolvadin evlerindeki çiçekliklerin tamamına yakını yüklükten bağımsız niş şeklinde inşa edilmiştir. Bu grup içinde sadece Ekrem İhsan Bağcı evinin başodasındaki çiçeklik, yüklüğe bitişik yapılmıştır (Görsel 1). Odanın güney duvarına yerleştirilen yüklük ve çiçeklik birlikte tasarlanmıştır. Özgün olmayan yüklük ve çiçekliğin yenilendiği fakat onarım esnasında özgün haline bağlı kalınmaya çalışılmıştır. Dikdörtgen formulu olan çiçeklik nişi yarım daire bir kemer ile sonlanmakta ve iki raflı olan nişin iç kısmı oldukça sade bırakılmıştır.

Görsel 1.

Ekrem İhsan Bağcı Evi Yüklük ve Çiçekliği.

Değerlendirme

Malzeme ve teknik

Geleneksel Bolvadin evlerinin iç donatı elemanlarından olan çiçekliklerde ahşap malzeme yoğun olarak kullanılmıştır. Bunun yanında alçı malzemeye de yer verilmiştir. Sofa ve oda içinde bulunan çiçeklikler, malzeme ve forma göre üç ana başlıkta incelenmiştir. Malzemeye göre tamamen ahşaptan ve alçıdan olan örnekler kendi içinde de alt başlık oluşturmaktadır.

Tamamen ahşaptan yapılan çiçekliklerin ortak özelliği ahşaptan niş kısmının içinde kare veya dikdörtgen formulu pencerelerin yer almasıdır. Görsel iletişim ve servis penceresi olarak işlev gören bu bölümler, sofa ile oda arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır. Aynı zamanda sofanın aydınlatılması içinde yapıldığı düşünülmektedir.

İncelenen bu çiçekliklerin, ahşap yüzeylerindeki süslemeler oyma ve alçak kabartma tekniğinde yapılmıştır. Tepelik bölümlerinin yüzeylerindeki motiflerde ise kazıma tekniğindedir. Bunun yanında eğri kesim ve ajur tekniğini de kullanılmıştır. Çiçekliklerin birçoğunda çakma ve çatma teknikleri uygulanmıştır. Tepelik bölümlerinde ve yanlarında torna işi, sarkıtlı süsleme motiflerine yer verilmiştir.

Çiçekliklerin niş kısmında yer alan alçı üzeri süslemeleri kabartma ve kalıp baskı tekniği ile işlenmiştir. Bu özellikleri taşıyan üç örnek bulunmaktadır.

Biçim ve görünüş

Sofa ve oda duvarlarına, bağımsız şekilde tek başlarına yerleştirilen çiçeklik nişleri dikey dikdörtgen formudur. Bölge evlerinde, iki grup çiçeklik örneği vardır. Birincisi niş kısmında penceresi olanlar, ikincisi ise niş kısmında penceresi bulunmayanlardır. Bu başlıklarda kendi içinde alt başlıklar halinde incelenmiştir. Niş kısmı içinde penceresi olan

çiçeklikler, Bolvadin evlerine özgü örneklerdir.

Yapılan araştırmalarda, farklı bölgelerde pencereli örneklerin olmadığı görülmektedir. Bu pencereler, sofa ile oda arasındaki bağlantıyı sağlayan küçük ölçekli açıklıklardır. Tamamen ahşaptan niş kısmı pencereli olan örneklerde, pencerelerin her iki yanına altı üstlü küçük ölçekli raflar mumluk olarak kullanılmıştır. Üç bölümlü olarak tasarlanan çiçeklikler; altlık, niş ve tepelik kısımlarından meydana gelmektedir. Alt bölümleri genellikle dışa taşkın yarım daire veya oval formudur. Bunun yanında, alt kısmı düz olan örnekler de bulunmaktadır. Nişlerin iç kısımları yarım daire formudur. Tepelik bölümleri taç şeklinde ikili veya üçlü olarak tasarlanmıştır. Bu grup içinde yer alan çiçeklikler bölgede yer alan diğer evlerdeki örneklerle benzerlik göstermektedir. Fakat niş kısmı içinde pencereli olan örnekler Bolvadin'e özgü olup diğer bölgelerde benzerleri tespit edilememiştir. Pencereli olan örnekler genellikle büyük konak tarzında olan evlerde olup diğer evlere göre daha yoğun kullanım alanı bulmuştur. Tek katlı ve küçük ölçekli evlerde pencere açıklıklı çiçeklik kullanımı daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu tip pencereli örnekler çiçeklik fonksiyonu dışında görsel iletişim, servis penceresi ve haremlik-selamlık anlayışının da etkili olduğunu göstermektedir. Bolvadin evlerinde her oda da bir adet ocak bulunmaktadır. Ev hanımları oda içinde pişirdikleri ikramlıkları sofaya servis etmek için bu pencere açıklıklarını kullanmaktadırlar. Evin erkeği ikramlıkları alıp misafire verirken ev hanımı gelen misafiri görmemektedir. Bir nevi görsel iletişim sağlamak için yapılmıştır. Bu olgu mahremiyet duygusunu da beraberinde getirmiştir. Ahmet Özdemir Evinin zemin ve üst kat sofası ile Hatice Eroğlu Evinin üst kattaki dış sofanın batı duvarındaki çiçeklik ile Yusuf Ziya Köksoy Evinin üst kat sofasının batı duvarında dikdörtgen formulu derin nişli olup bu uygulamaya örnek gösterilebilir. Bu grup içinde yer alan tamamen ahşaptan pencereli ve kenar bordürü ahşap niş kısmı alçıdan pencereli olan örnekler kendi içinde plan ve süsleme özellikleri olarak benzerlik göstermektedir.

Ahmet Özdemir Evinin üst kat dış sofa bölümünde yer alan çiçekliğin alt bölümü diğer örneklerden farklı yapılmıştır. Alt bölüm çift kapaklı olup dolap şeklinde bir düzenleme görülmektedir. Kemer nişi ise kavislidir. Bu örneğin benzeri ise Yusuf Ziya Köksoy Evinin üst kat dış sofasının batı duvarındaki çiçeklikte de görülmektedir. Her iki örneğin tepelik kısımları tek taç şeklinde olup yan bordürleri boğumlu kum saati şeklinde tasarlanmıştır.

İncelenen örnekler arasında tamamen ahşaptan pencereli 25 adet evde 58 adet çiçeklik örneği ele alınmış olup kenar bordürü ahşaptan niş kısmı alçıdan pencereli 4 adet evden 6 çiçeklik örneği çalışmaya dahil edilmiştir. Bu grup içinde yer alan örneklerin benzerleri farklı bölgelerde de görülmektedir. Sadece Isparta'daki Doğancı Mahallesi, 2435 numaralı sokakta yer alan evin çiçeklik nişi içerisine küçük bir pencere açıklığı olduğu tespit edilmiştir. Bolvadin evlerindeki gibi olmasa da açıklığın bulunması bakımından benzerlik gösterir (Demirci, 2011, s. 166).

Bir diğer grupta ele alınan ikinci başlıkta; tamamen ahşaptan penceresiz 14 adet evde 21 adet çiçeklik örneği incelenmiştir. Tamamen ahşaptan, penceresiz olan örnekler dikey dikdörtgen forma sahiptir. Üç bölümden oluşan çiçekliklerin altlık, niş ve tepelik bölümleri bulunmaktadır. Genellikle altlık bölümü düz ve oval formudur. Niş kısmında yarım yuvarlak kemer ve at nalı kemer kullanılmıştır. Sadece Ahmet İhsan Türk Evinin zemin kat odasındaki çiçeklik nişi dilimli bir kemer ile sonlanmaktadır. Tepelikler üçlü dilimler ve düz bir satır şeklinde bitirilmiştir. Üçlü tepelik İlyas Taytak Evi ve Metin Hesna Pektaş evlerindeki oda içi çiçekliklerinde kullanılmıştır. Diğer bölgelere bakıldığında ise bu formda yapılmış örneklerle rastlanılmıştır. Bunlar; Çankırı da Abuşgil Evi ile Niyazi Bey evlerinde (Harmanbaşı ve Sağdıç, 2018, s. 235), Uşak'ta Ali Osman Tosun Evi (Sayan, 1997, s. 28), Sivrihisar'da Şamdanlar Evi (Sayan, 2009, s. 70), Konya-Beyşehir'deki Erdoğanlar Antikacısı (Hidayetoğlu, 2013, s. 295) Rize'deki Mehmet Şehirli Evi (Ataman ve Konakoğlu, 2022, s. 176) ve Bolu- Fethiye Sarı bina (Eroğlu, 2009, s. 331) evlerinin çiçeklikleri de ahşaptan ve penceresiz olup yüklükten bağımsız yapıldıkları tespit edilmiştir. Bolvadin'de Gümüşağalar evinin baş odasında bulunan çiçekliğinde tamamen ahşaptan penceresiz olarak yapıldığı görülmektedir (Aktuğ

Cömertler ve Oğuz, 2018, ss.1772, Foto.23) (Tablo 6).

Bu grupta yer alan Ahmet Özdemir Evi ile İhsan Boyacı Evlerinin çiçeklikleri form olarak diğerlerinden farklıdır. Bölge evlerinde sadece bu iki örneğin altlık bölümünde çift kanatlı dolap bulunmaktadır. Tamamen ahşaptan olan bu iki örneğin kemer formları da birbirinden farklıdır. İhsan Boyacı evinin niş içinde yer alan kare formlu pencere açıklığı yapılan onarımlarda kapatılmıştır. Alt kısmı çift kanatlı dolap şeklinde tasarlanan çiçekliklerin benzerleri; Sivrihisar evlerinden Zaimoğlu Konağı ve Yazıcıoğlu Konağının çiçeklik formları ve altlığının kapaklı olması Bolvadin evleri ile benzemektedir (Sayan, 2009, ss. 68,143). Benzer örnekler Uşak evlerinde de rastlanılmıştır. Ali Osman Tosun ve Murat Dokur evlerinin çiçekliklerinin de altlıkları kapaklı dolaplıdır (Sayan, 1997, ss. 28,46). Konya evlerinde de bu tür uygulamalara yer verilmiştir. Konya Karatay Mutfağı, Beyşehir Hacı Akif Evi ve İzzet Koyunoğlu Evinin çiçekliklerinde de alt bölüm kapaklı dolap şeklinde işlev görmektedir (Kunduracı, 1995, s. 59; Aygör, 2015, ss. 299,300., Kunduracı, 2024, ss. 16-17). Aynı şekilde Beyşehir- Ağmazlar evinin çiçekliği de tamamen ahşaptan olup altlık bölümü çift kapaklıdır (Kunduracı ve Yavuzylmaz, 2021, s. 226) Isparta Tahir Paşa Konağında da bu uygulama mevcuttur (Demirci, 2011, s. 163). Erzurum Yaşar İkizler Evi (Köşklü ve Kındığılı, 2018, s. 694), Tokat Bey Sokak Evi (Paç ve Binan, 2019, s. 288) ve Kayseri M. Deneme Evlerinde (Tali, 2010, s. 81) görülmektedir. İzmir Kiraz -Yağlar bölgesindeki Ömer Ağa (Şükrü Bey) evindeki çiçekliğin altlık bölümü de çift kanatlı dolap şeklinde olması ile benzemektedir (Cömertler Aktuğ, 2023, s.97, Foto.7), (Tablo 7).

Kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan, penceresiz olan grupta 8 evden 16 adet çiçeklik ele alınmıştır. Bu grupta yer alan çiçekliklerin genellikle tek katlı evlerin oda içine konumlandırılmış olduğu görülmektedir. Sofa kısmında bulunan örnekler ise oldukça az sayıdadır. Üç bölümden oluşan çiçekliklerin alt kısımları oval olup üstleri düz olarak tasarlanmıştır. Ebat olarak tamamen ahşaptan yapılan örnekler göre daha büyük ölçeklidir. Niş kemerleri at nalı ve yarım daire kemer ile sonlanmaktadır. Niş içinde karşılıklı ve altı-üstlü küçük raflar mumluk olarak kullanılmaktadır. Bu grupta yer alan çiçekliklere benzer formda yapılmış olanlar; Bolu- Gerede Evler (Güler, 2021, s. 72), Afyon Mehmet Ali Keleş evi (Aktuğ ve Oğuz, 2018, s. 1776) Muğla-Ula Bekir Ağa Konağı (Kozak, 2014, s. 227) ve Erzincan Kemaliye evlerinde (Keskin ve Yıldırım, 2024, ss. 175, 176, 178-181, 183, 184) karşımıza çıkmaktadır. Antalya Osman Efendi evi ve Osman Yüksel Serdengeçti evlerindeki çiçeklikler de benzer formda yapılmıştır (Ceylan, 2007, ss.238,356, Foto.129,365). İzmir Kiraz-Yağlar evlerinden Ömer Ağa (Şükrü Bey) evindeki çiçeklik kenar bordürü ahşaptan, niş kısmı alçıdan yapılması ile Bolvadin evlerine form olarak benzemektedir (Cömertler Aktuğ, 2023, s.97, Foto.7) (Tablo 8).

Bu başlıkta incelenen çiçekliklerin kemer bölümlerinin niş yüzeyi farklıdır. Bazı örnekler dilimli kemer şeklinde niş içine mihrap görünümü verirken bazıları ise raflı olarak tasarlanmıştır. Nişin iç kısmı dilimli ve mihrap görünümlü olanlar; Ahmet Cevdet Ersoy Evi, Ayşe Eskici Evi ve İbrahim Fevzi Özsoy Evlerinin çiçeklikleri bu özelliklerde yapılmışlardır.

Haydar Süleyman Pektaş Evi, İlyas Taytak Evi, Hatice Eroğlu Evi ve Hasan Basri Ede evlerinin çiçeklikleri form ve niş düzeni bakımından benzerlik göstermektedir. Dikey dikdörtgen formlu olan çiçeklikler yarım daire bir kemer ile sonlanmaktadır. Altlık bölümleri oval ve dışa taşkındır. Taç kısımları ise düzdür. Raziye Pektaş Evinin çiçekliği de diğerlerine göre daha sade olup raf kısmı azdır.

Üçüncü grupta tamamen alçıdan penceresiz olan 2 evden 3 adet çiçeklik örneği incelenmiştir. Dikey dikdörtgen formlu olan çiçekliklerin ortak özelliği tamamen alçıdan yapılmış olmalarıdır. Musa Pektaş evinde iki adet, Ayşe Dudu Gemici evinde ise bir adet örnek bulunmaktadır. Musa Pektaş evindeki çiçeklikler, Ayşe Dudu Gemici evinin çiçekliğine göre daha büyük ebatlı ve yüksektir. Ayrıca Musa Pektaş evinin çiçeklik kemerleri at nalı kemer formlu ve kenar bordürleri süslemelidir. Ayşe Dudu Gemici evinin ise, dilimli bir kemer ile sonlanıp kemer köşelikleri de süslemelidir. Raf sayıları ise Musa Pektaş evine göre daha fazla olduğu

gözlemlenmektedir. Her iki evinde çiçeklikleri üst katta olup başoda içine konumlandırılmıştır. Üç örneğinde taç bölümü düz ve altlık bölümü oval olarak yapılmıştır. Bu tip çiçekliklerin benzerleri; Amasya- Merzifon Hamdi Basmacı ve Mehmet Kutlu Evleri (Boy, 2017, s. 451) Nevşehir-Avanos Körükçüler Konağı (Esmer, 1992, s. 35), Isparta (Uşma, 2021, s. 254), Karaman Tartan Konağı (Kasap, 2023, s. 513) ve Sivas Mihralı Bey Konağı'nda da görülmektedir (Kemikli, 2024, s. 408). Antalya'daki Solaklar Evi, Nazmi Yıldırım Evi ve Ak Evlerdeki çiçeklikler (Ceylan, 2007, ss. 207, 266, 391, Foto.68,185,435) ile Isparta'daki Mehmet Ali Işık, Demiralay Konağı ve Sermet Mahallesi Evlerindeki (Demirci, 2011. 166,167) çiçeklikler yüklükten bağımsız bir niş şeklinde yapılmış olması Bolvadin Evleri ile benzerlik gösterir (Tablo 9).

Üçüncü ana başlıkta ele alınan, yüklüğe bitişik ahşaptan penceresiz olan grupta ise tek bir örnek olan Ekrem İhsan Bağcı Evinde yer almaktadır. Bu örnekte onarım esnasında yenilendiği tespit edilmiştir. Ahşaptan penceresiz olan örneğin alt bölümü oval olup, tepelik kısmı düzdür. Niş içi iki katlı raf şeklinde düzenlenmiştir. Bu formda yapılan bazı örnekler; Antalya- Akseki Hacı Güzeller Evi (Kunduracı, 2002, s. 269), Denizli-Serinhisar Hüseyin Çoğan Evi (Kunduracı, 2006, s. 253) ve Muğla-Yatağan Hasan Özsan Evi, Arif Ali Çelik Evi, Hamit Çakmak Evi, Eğitim Şükrü Mersin Evi, Kâmil Ağa Konağı (Kunduracı, 2007, ss. 74, 84, 89, 124, 127,) evlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Antalya'daki Sabit Başman Evi ve Faik Kayhan evlerinin çiçeklikleri yüklüğe bitişik olması sebebiyle Bolvadin Evleri ile benzemektedir (Ceylan, 2007, ss.295, 323, Foto. 244, 299). Denizli'den Hacı Süleyman evinin çiçekliği yüklüğe bitişik ve alt kısmı oval formlu olup kemeri ise at nalı şeklinde olması ile benzemektedir (Levi, 2009, s.176, Res.23) (Tablo 10).

Süsleme

Bolvadin evlerinin iç donatı elemanlarından biri olan çiçekliklerinde süsleme tepelik bölümlerinde yoğun olarak kullanılmıştır. İkili ve üçlü olarak tasarlanan tepelik bölümlerinin yüzeylerinde bitkisel, geometrik ve nesnel tasvirlerle yer verilmiştir.

Düz atkı kemer biçiminde tasarlanan örneklerin de yatay silmelerinde, plaster şeklindeki neo-klasik üslup etkisinde süslemeler yapıldığı düşünülmektedir. Kemer nişleri, yarım yuvarlak formlu ve mukarnas şeklinde olup nişlerin iç kısımları ve yüzeylerde süslemeler bulunmaktadır. Ayşe Dudu Gemici Evi'nin oda içindeki çiçekliği tamamen ahşaptandır (Görsel 2). Tepelik bölümünün ortasında iki yana dağılan bitkisel dallar ve yapraklar spiral volütler oluşturmaktadır.

Görsel 2.

Ayşe Dudu Gemici Evi

Ahşap süslemelerin yoğun olduğu bir diğer örnek ise Ahmet İhsan Türk Evi'nin başodasında bulunan çiçeklikte görülmektedir. Dikdörtgen formlu olan çiçekliğin niş, kemer ve kemer köşeliklerinde, bitkisel ve geometrik süslemeler kabartma-oyma veya kazıma tekniğinde yapılmışlardır. "S ve C" kıvrımlarından oluşan yapraklar ve dallar, vazodan çıkar vaziyette verilmiştir. Kemer karni ise, zikzak motifleri ile çevrilidir (Görsel 3,4).

Görsel 3.*Ahmet İhsan Türk Evinin Baş Oda Çiçekliğindeki Süsleme Motifleri***Görsel 4.***Ahmet İhsan Türk Evi Çiçekliğinin Tepelik Bölümündeki Süslemeler*

Ahşap süslemenin dışında bölge evlerindeki çiçekliklerde az da olsa alçı süslemeye de yer verilmiştir. Alçı, çiçeklik nişlerinin içini dolduran bir sıva malzemesi olmasının yanında kemer köşeliklerinde de süsleme ögesi olarak tercih edilmiştir. Süsleme motiflerinde kalıp-baskı, kabartma ve applike teknikleri kullanılmıştır.

Çiçekliklerin kemer köşeliklerinde alçıdan yapılan gülbezek, gülçe, çarkıfelek ve rozetler kalıp tekniği ile yapılmış olup sonradan köşelere applike edilmiştir. Ahmet Özdemir Evi'nin üst kat başoda içindeki çiçekliğin kemer köşeliklerinde (Görsel 5), Ayşe Dudu Gemici Evi'nin başodasındaki tamamen alçı süsmeli çiçekliğin taç kısmında rozet, bitkisel dallar ve yapraklar (Görsel 6), Hatice Eroğlu Evi'nin sofa ve odalarındaki çiçekliğin kemer köşeliğinde rozet ve çarkıfelek motifleri (Görsel 7) ile Haydar Süleyman Pektaş (Görsel 8) ve Mustafa Köse Evi'nin oda içindeki çiçekliklerin kemer köşeliğinde alçı kalıptan rozetler applike tekniğinde sonradan monte edildiği görülmektedir (Görsel 9).

Görsel 5.*Ahmet Özdemir Evi Çiçekliğindeki Alçı Süslemeler***Görsel 6.***Ayşe Dudu Gemici Evi***Görsel 7.***Hatice Eroğlu Evi Çiçeklik Çarkıfelek Süslemesi***Görsel 8.***Haydar Süleyman Pektaş Evi Çiçeklik Süslemesi***Görsel 9.***Mustafa Köse Evi Çiçekliğindeki Rozet Süslemeler*

Musa Pektaş Evinin başodasında bulunan çiçeklik de tamamen alçıdan olup kenar bordürlerinde zikzak ve meandır motifleri kalıp tekniği ile işlenmiştir. Plan ve süsleme açısından nadir örneklerden biridir. Evin sofa ve oda içlerinde, çiçeklikler birbirlerine benzer form ve süslemede yapılmıştır (Görsel 10).

Görsel 10.

Musa Pektaş Evi Oda ve Sofa Çiçeklikleri

Sonuç

Geleneksel Bolvadin evlerinin kendine özgü bir mimari kurgusu ve süsleme özelliği bulunmaktadır. Plan özelliği bakımından dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı yaygın olarak kullanılmıştır. Evler genellikle tek, iki veya üç katlı olarak inşa edilmişlerdir. Kat durumları ve plan özelliklerine göre iç donatı elemanları da şekil almıştır. İç donatı elemanlarının birçoğu ahşap malzemeden yapılmış olup oldukça süslemelidir. Çiçekliklerde malzeme olarak genellikle ahşap ve alçı tercih edilmiştir.

Geleneksel Türk evlerinin iç donatı elemanlarından olan yüklükler mahremiyet olgusundan dolayı genellikle oda kapılarının hemen arkasına konumlandırılmıştır. Yüklüğün elemanlarından olan çiçeklikler de yüklüğe bitişik olarak yapılmakta ve bir bütün olarak incelenmektedir. Fakat Bolvadin evlerinde çiçeklikler yüklüklerden bağımsız olup başka bir duvara tek başına niş şeklinde yerleştirilmiştir. Tek olarak inşa edilen bu nişlerin birçoğunun ortasında kare ve dikdörtgen formlu pencereler bulunmaktadır. Bu pencereler Bolvadin evlerine özgü olup diğer bölgelerde pek görülmez. Evin içinde yaşayan halk bu pencereleri oda-sofa arasında servis yapmak, görsel iletişimi sağlamak veya eve geleni görmek için “kim geldi pencereleri” şeklinde kullandıklarını dile getirmektedirler. Plan ve form bakımından farklı tasarlanan çiçekliklerin; şerbetlik, mumluk gibi işlevleri de bulunmaktadır. Üç bölümden oluşan çiçekliklerin altlıkları düz ve oval olarak tasarlanmıştır. İki örneğin de alt kısımları çift kapaklı dolap şeklindedir. Tepelik kısımları ise ikili, üçlü dizilmiş veya düzdür. Süslemeler bu bölümlerde yoğunlaşmıştır. Bitkisel ve geometrik süslemeler kazıma veya oyma-kabartma tekniği ile işlenmiştir.

Çiçekliklerde ahşap süslemenin yanında, niş kısımları alçıdan ve tamamı alçıdan olan örneklerin kemer köşeliklerinde geometrik ve bitkisel süslemeler işlenmiştir. Kemer köşeliklerinde kalıp-baskı tekniği ile yapılan gülbezek, gülçe, çarkıfelek ve kabara motifleri applike tekniğinde yapılmıştır.

Alçı üzerine yapılan süslemelere; Ahmet Özdemir Evi, Hatice Eroğlu Evi, Haydar Süleyman Pektaş Evi, Mustafa Evi ile Ayşe Dudu Gemici Evlerinin tepelikleri ve kemer köşelerinde girift olarak “S ve C” kıvrımları ile yapraklar bir arada verilmiştir. Bunun yanı sıra Hatice Eroğlu Evinin çiçekliğinin kemer köşeliğinde tek başına çarkıfelek motifi applike olarak yapılmıştır. Haydar Süleyman Pektaş ve Mustafa Köse Evlerinin çiçekliklerinde ise gülbezek motifi yoğun biçimde tercih edilmiştir. Musa Pektaş Evinde yer alan iki adet çiçekliğin ise yan bordürlerinde meandır motifi işlenmiştir. Süsleme yönünden sade olan çiçeklikler daha çok

işlevsel amaçlıdır. Bu örneklerin dışında birçok örnekte pencere olmayıp, daha çok şerbetlik ve mumluk olarak kullanılmıştır. Bolvadin evleri, bulunduğu konum ve geleneksellik açısından kendine özgü bir mimari ve süsleme anlayışına sahiptir. Özgün örnekleri bünyesinde taşıması ve geleceğe aktarılması sağlanmalıdır.

Tamamen Ahşaptan Pencere Olan Örnekler

				
Cengiz Sayan Evi Çiçekliği	Ahmet İhsan Türk Evi Çiçekliği	İlyas Taytak Evi Çiçekliği	Hatice Eroğlu Evi Çiçekliği	Gül Duran Evi Çiçekliği
				
Müzehher Çayır Evi Çiçekliği	Faruk Gönbe Evi Çiçekliği	İhsan Boyacı Evi Çiçekliği	Ekrem İhsan Bağcı Evi Çiçekliği	Ahmet Derya Akçakır Evi Çiçekliği
				
Mehmet Karagüven Evi Çiçekliği	Abdil Hayriye Kocasoy Evi Çiçekliği	Abdülkadir Dudu Eroğlu Evi Çiçekliği	Abdülkadir Özkal Evi Çiçekliği	Raziye Hamamcıoğlu Evi Çiçekliği
				
Ayşe Dudu Gemici Evi Çiçekliği	Şehri Pektaş Evi Çiçekliği	Metin Hesna Pektaş Evi Çiçekliği	Ali Gönbe Evi Çiçekliği	Yusuf Ziya Köksöy Evi Çiçekliği

				
Süleyman Pektaş Evi Çiçekliği	Ethem Naci Akşahin Evi Çiçekliği	Ali Osman Köksoy Evi Çiçekliği	Yakup Koyuncu Evi Çiçekliği	Hacı Aşgar Evi Çiçekliği

Tablo 1: Tamamen Ahşaptan Pencere Olanlar

Kenar Bordürü Ahşaptan Niş Kısmı Alçıdan Pencere Olan Örnekler				
				
Haydar Süleyman Pektaş Evi Çiçekliği		Ahmet Özdemir Evi Çiçekliği		
				
Hatice Eroğlu Evi Çiçekliği		Mustafa Köse Evi Çiçekliği		

Tablo 2: Kenar Bordürü Ahşaptan Niş Kısmı Alçıdan Pencere Olanlar

Tamamen Ahşaptan Penceresiz Olan Örnekler				
				
Ahmet İhsan Türk Evi Çiçekliği	Ahmet Özdemir Vakıf Evi Çiçekliği	İlyas Taytak Evi Çiçekliği	Gül Duran Evi Çiçekliği	Müzehher Çayır Evi Çiçekliği

				
Ahmet Hatice Pektaş Evi Çiçekliği	Faruk Gönbe Evi Çiçekliği	İhsan Boyacı Evi Çiçekliği	Abdülkadir Özkal Evi Çiçekliği	Şehri Pektaş Evi Çiçekliği
				
Metin Hesna Pektaş Evi Çiçekliği	Yusuf Ziya Köksoy Evi Çiçekliği	Yakup Koyuncu Evi Çiçekliği	Hacı Aşgar Evi Çiçekliği	

Tablo 3: Tamamen Ahşaptan Penceresiz Olanlar

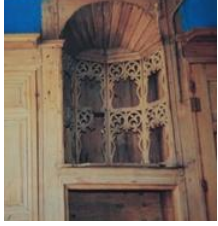
Kenar Bordürü Ahşaptan, Niş Kısım Alçıdan Penceresiz Olan Örnekler				
				
Haydar Süleyman Pektaş Evi Çiçekliği	İlyas Taytak Evi Çiçekliği	Hatice Eroğlu Evi Çiçekliği	Raziye Pektaş Evi Çiçekliği	Ahmet Cevdet Ersoy Evi Çiçekliği
				
Ayşe Dudu Gemici Evi Çiçekliği	Ayşe Eskici Evi Çiçekliği	İbrahim Fevzi Özsoy Evi Çiçekliği	Hasan Basri Ede Evi Çiçekliği	

Tablo 4: Kenar Bordürü Ahşaptan, Niş Kısım Alçıdan Penceresiz Olan Örnekler

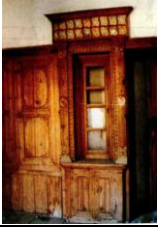
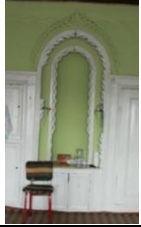
Tamamen Alçıdan Penceresiz Olan Örnekler					
					
Musa Ahmet Pektaş Evi Çiçekliği			Ayşe Dudu Gemici Evi Çiçekliği		

Tablo 5: Tamamen Alçıdan Olan Örnekler

Karşılaştırma Tabloları

				
Çankırı- Abuşgil Evi ve Niyazi Bey Evi Çiçeklikleri (Harmanbaş & Sağdıç, 2018, s. 235)			Uşak-Ali Osman Tosun Evi (Sayan, 1997, s. 28)	Sivrihisar- Şamdanlar Evi Çiçekliği (Sayan, 2009, s. 70).
				
Konya-Beyşehir Erdoğanlar Antikacısı (Hidayetoğlu, 2013 s. 295).		Rize-Mehmet Şehirli Evi (Ataman & Konakoğlu, 2022, s. 176)	Bolu- Fethiye Sarı bina Evi (Eroğlu, 2009, s. 331)	Bolvadin- Gümüşağalar Evi (Aktuğ Cömertler & Oğuz, 2018: s.1772)

Tablo 6: Tamamen Ahşaptan Penceresiz Çiçeklik Örneklerinin Farklı Bölge Evleri ile Karşılaştırılması.

					
Konya- İzzet Koyunoğlu Evinin Çiçeklikleri (Kunduracı, 2024, s. 16,17)		Beyşehir- Ağmazlar Evi (Kunduracı & Yavuzylmaz, 2021, s. 226)	Erzurum- Yaşar İkizler Evi (Köşklü & Kındıgılı, 2018, s. 694)	Tokat- Bey Sokak Evi (Paç & Binan, 2019, s. 288)	İzmir- Ömer Ağa (Şükrü Bey) Evi (Cömertler Aktuğ, 2023, s.97)

Tablo 7: Alt Kısım Çift Kanatlı Çiçeklik Örneklerinin Farklı Bölge Evleri ile Karşılaştırılması.

				
Bolu- Gerede (Güler, 2021, s. 72)	Afyon- Mehmet Ali Keleş Evi (Aktuğ ve Oğuz, 2018, s. 1776)	Muğla- Ula Bekir Ağa Konağı Muammer Bey Evi (Kozak, 2014, s. 227)	Erzincan -Kemaliye Hüseyin Avni Güven Evi (Keskin & Yıldırım, 2024, s. 183)	Antalya- Osman Efendi Evi (Ceylan, 2007, s. 238, Fot. 129)

Tablo 8: Kenar Bordürü Ahşaptan, Niş Kısmı Alçıdan Çiçeklik Örneklerinin Diğer Bölge Evleri ile Karşılaştırılması.

					
Amasya- Merzifon- Hamdi Basmacı ve Mehmet Kutlu Evi Çiçekliği (Boy, 2017, s. 451)	Nevşehir- Avanos- Körükçüler Konağının Çiçekliği (Esmer, 1992, s. 35)	Isparta Evinde Bulunan Gemi Figürlü Çiçeklik (Uşma, 2021, s. 254)	Karaman- Tartan Evi (Kasap, 2023, s. 513)	Sivas- Mihrali Bey Konağı Şerbetliği (Kemikli, 2024: 408).	
					
Antalya- Solaklar, Nazmi Yıldırım ve Ak Evler (Ceylan, 2007, s. 207, 266, 391)	Isparta- Mehmet Ali Işık, Demiralay Konağı ve Sermet Mahallesi'ndeki Evler (Demirci, 2011, s. 166,167)				

Tablo 9: Tamamen Alçıdan Penceresiz Örneklerin Diğer Bölge Evleri ile Karşılaştırılması.

				
Antalya- Hacı Güzeller Evi (Kunduracı, 2002, s. 269)	Denizli- Serinhisar Hüseyin Çoğan Evi Çiçekliği (Kunduracı, 2006, s. 253)	Muğla- Yatağan Hasan Özsan Evi (Kunduracı, 2007, s. 74)	Antalya- Sabit Başman Evi (Ceylan, 2007, s. 295, Fot. 244)	Denizli- Hacı Süleyman Evi (Levi, 2009, s. 176, Res. 23)

Tablo 10: Yüklüğe Bitişik Ahşaptan Penceresiz Örneklerin Farklı Bölge Evleriyle Karşılaştırılması.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir; NB-OK, Tasarım; NB-OK, Denetleme; OK-NB, Finansman; S.Ü. BAP, Materyaller, NB-OK- Veri Toplanması ve/veya İşlemesi; NB-OK Analiz ve/ veya Yorum; NB-OK- Literatür Taraması; NB-OK, Yazıyı Yazan; NB-OK- Eleştirel İnceleme; NB-OK.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.
Finansal Destek: Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) koordinatörlüğü tarafından 19103001 nolu Doktora tez projesi olarak desteklenmiştir. Katkı sağlayan Selçuk Üniversitesi BAP çalışanlarına teşekkür ederim.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept; NB-OK, Design; NB-OK, Supervision; OK-NB, Fundings; S.Ü. BAP, Materials; NB-OK, Data Collection and/or Processing; NB-OK, Analysis and/or Interpretation; NB-OK, Literature Search; NB-OK, Writing Manuscript; NB-OK, Critical Review; NB-OK.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: This study was supported by the Scientific Research Projects (BAP) Coordination Office at Selçuk University as a doctoral thesis project under the number 19103001. I would like to thank the BAP staff at Selçuk University for their contributions..

Kaynakça

- Aktuğ E. C. & Oğuz D. (2018). *Bolvadin Geleneksel Evleri ve Süslemeleri*. Bolvadin Araştırmaları 1, Eğitim Yayınevi.
- Aktuğ, E. C. (2023). Yok Olmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Mimari: İzmir- Kiraz Yağlar Evleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 94-706.
- Alper, B. (1990). *Kemaliye (Eğin) Yerleşme Dokusu ve Evleri Üzerine Bir Araştırma* (Tez No: 14257). [Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Arseven, C. E. (1975). Çiçeklik. *Sanat Ansiklopedisi* (c. 1, s. 396). Milli Eğitim Basımevi.
- Ataman, M. & Konakoğlu Z. N. (2022). Geleneksel Evlerde Sabit Donatılar. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 7(1), 163-178.
- Atasoy, N. (2002). *Hasbahçe, Osmanlı Kültüründe Bahçe ve Çiçek*. Kitap Yayınevi.
- Aygör, E. (2015). *19. Yüzyıl Sonu ile 20. Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi ve Değişimi* (Tez No: 422537). [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Bahargülü, N. (2021). *Geleneksel Bolvadin Evleri*. [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Boy, E. Ş. (2017). Geleneksel Merzifon Evleri. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(12), 442-456.
- Ceylan, E. (2007). *Antalya'nın Akseki ve Elmalı İlçelerindeki Türk Dönemi Sivil Mimarlık Örneklerindeki Süsleme Özellikleri* (Tez No: 214955). [İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Demirci, D. (2011). *Isparta Evleri*. T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Eroğlu, E. (2009). *Bolu İl Merkezinde Bulunan Eski Evler* (Tez No: 257445). [Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Esin, E. (1983). Uygur Sanatı. *Türk Ansiklopedisi*. c. XXXIII, Ankara, 132-141. Fasikül 265.
- Esmer, M.A. (1992). *Avanos'un Eski Türk Evleri*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Güler R. (2021). Geleneksel Gerede Evleri. *AHBVÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2(5), 63-78.
- Harmanbaşı, T., & Sağdıç, Z. (2018). *Geleneksel Türk evinde Ahşap Süslemeler: Kese Köy Evleri Örneği*. Ö. Karakul, A. Dalkıran (Ed.), *İnternational Art Craft Space Proceedings Book*. Konya.
- Hasol, D. (1995). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*. Yem Yayınları.
- Hidayetoğlu, M. L. (2013). Geleneksel Türk Evi Donatı Elemanlarının Restorasyonu ve Çağdaş Yapılarda Yeniden Kullanımı: Bir Şerbetlik Örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 291-301.
- Kasap T. L. (2023). Karaman'da Bir Geleneksel Türk Evi: Tartan Konağı. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 13(2), 501-518.
- Kemikli S. B. (2024). Mihralı Bey Konağı. *İSTEM*, 22(44), 391-414.
- Keskin, S. & Yıldırım, K. (2024). Geleneksel Kemaliye Evlerinin Analitik Hiyerarşi Projesi ile İç Mekan Özgünlüğünün Değerlendirilmesi. *Hars Akademi*, 7(2), 169-190.
- Kozak K. T. (2014). *Ula ve Ula Evleri*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Köşklü Z. & Kındıgılı M. L. (2018). Geleneksel Erzurum Evlerine Bir Örnek: İkizler Evi. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 63, 685-704.
- Kuban, D. (2018). *Türk Ahşap Konut Mimarisi 17-19. Yüzyıllar*. TİBY.
- Kunduracı, O. (1995). *Batı Toroslarda Bulunan Geleneksel Konutlar* (Tez No: 42451). [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Kunduracı, O. (2002). *Batı Toroslarda Bulunan Geleneksel Türk Evlerinde Ahşap Süsleme*. *Türkler Ansiklopedisi*. c. 18, Ankara.
- Kunduracı, O. (2006). *Denizli- Serinhisar İlçesinin Eski Evleri*. Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri içinde (ss. 246-254). 6-7-8. Eylül 2006. Denizli: PA. Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınları.
- Kunduracı, O. (2007). *Muğla Yatağan Çevresinin Türk Devri Mimarisi ve El Sanatları*. Muğla Valiliği Kültür Yayınları.
- Kunduracı, O. (2016). *Geleneksel Konya Evlerinde Çiçeklik Uygulamaları*. Uluslararası Kültür, Sanat, Folklor Kongresi/ Sanat Etkinlikleri Sempozyumu Bildirileri içinde (ss. 3-12). 23-27. Nisan 2015. Rusya.
- Kunduracı, O., & Yavuzylmaz, A. (2021). Beyşehir Evlerinden Örnekler. H. Muşmal (Ed.), *Beyşehir Araştırmaları Tarih, Kültür, Sanat, Turizm, Sanayi ve Ticaret Şehri Beyşehir Kitabı* içinde (s. 199- 232). Palet Yayınları.
- Levi, E. A. (2009). Denizli Aydınlar Köyü Evleri. *TÜBA-KED*, 7, 165-178.
- Özcan, Ş. B. (2010). Uygur Yazmalarında Sayfa Düzeni (Tez No: 277521). [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Paç D. G. A. & Binan D. U. (2019). Geleneksel Konut Dokusunun Korunmasına Yönelik Yaklaşım Önerisi: Geleneksel Tokat Evleri Halit Sokak, Bey Sokak, Beyhamam Sokak. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 4(2), 283-308.
- Sayan, Y. (1997). *Uşak Evleri*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sayan, Y. (2009). *Sivrihisar Evleri*. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Yayınları.
- Sertyüz, N. (2022). Anadolu Türk Evi'nde Ahşap Üzeri Kalem İş Bezeme (Tez No: 794465). [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Tali, Ş. (2010). Geleneksel Kayseri Evlerinde Süsleme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/2, 61-85.
- Uşma, G. (2021). Anadolu'daki Geleneksel Türk Evlerinin Plan, Cephe ve Süsleme Özellikleri Bağlamında İncelenmesi. *Artuklu Sanat ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 6, 227-259.